

Participació cultural a Catalunya 2016

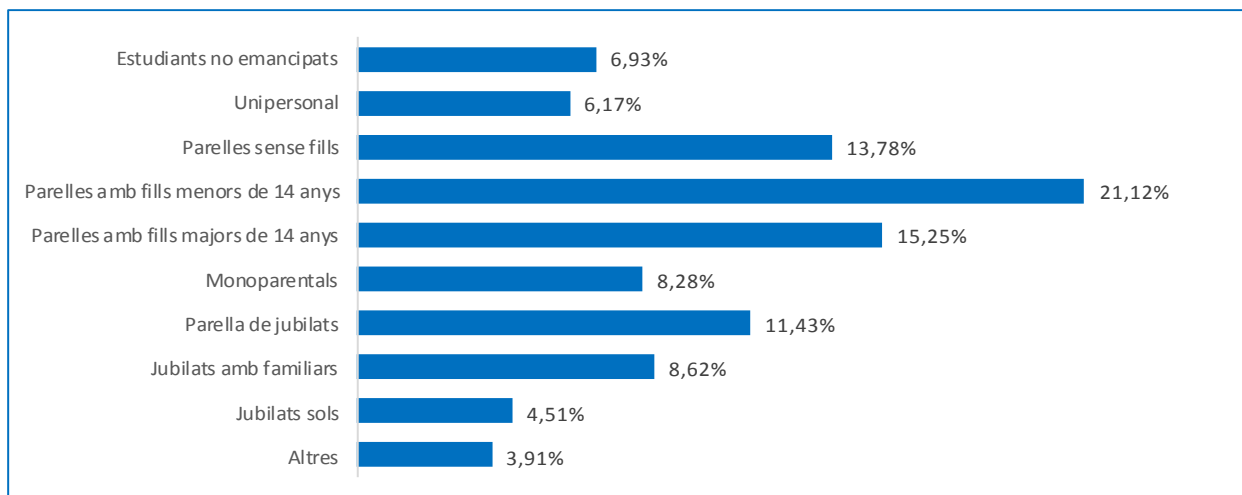
APLICA Investigació Social, S.L.

Introducció

L'estructura familiar és un factor que pot generar diferències en el consum i la participació cultural de la població de Catalunya. És per això que aquest informe té l'objectiu d'analitzar, a través de l'enquesta de participació cultural de l'any 2016, el comportament de la població envers la cultura en funció de la seva estructura familiar.

Entre els diferents grups trobem, en primer, lloc el perfil dels **estudiants no emancipats**, persones sense gaires càrregues familiars, joves i amb relació constant amb els entorns d'estudi. En segon lloc hi ha les **persones que viuen soles i estan en edat de treballar**; són persones que suporten tota la responsabilitat domèstica però que no tenen responsabilitats familiars directes dins del seu nucli familiar. En tercer lloc hi ha les **parelles sense fills**, un perfil de individu que viu en parell i d'edats diverses, des de parelles joves que s'han independitzat fins a parelles no jubilades que, o no tenen fills, o els quals s'han independitzat i ja no suposen una càrrega familiar. En quart lloc estarien els individus que viuen en **parella amb fills menors de 14 anys**, generalment amb menys temps per la responsabilitat familiar i domèstica. En cinquè lloc hi ha els que conviuen en **parella amb fills majors de 14 anys**, amb diferents però no menors responsabilitats familiars i domèstiques que les anteriors. En sisè lloc hi ha el perfil dels qui conformen **famílies monoparentals** en edat de treballar, que en molts casos no tenen el suport d'una parella per conciliar bé la dinàmica familiar, domèstica i laboral. I, finalment els **jubilats**, generalment amb més temps lliure però amb diferents necessitats en funció de si viuen en parella, amb altres familiars o sols.

Gràfic 1. Els diferents perfils segons l'estructura familiar

Sumari

1. Estudiants no emancipats	3
1.1. Característiques sociològiques	3
1.2. Mitjans de comunicació	3
1.3. Pràctiques passives o dins la llar	4
1.4. Pràctiques actives o fora de la llar	5
2. Llars unipersonals i monoparentals	6
2.1. Característiques sociològiques	6
2.2. Mitjans de comunicació	6
2.3. Pràctiques passives o dins la llar	6
2.4. Pràctiques actives o fora de la llar	6
3. Parelles sense fills, amb fills menors de 14 anys i amb fills més grans de 14 anys	7
3.1. Característiques sociològiques	7
3.2. Mitjans de comunicació	8
3.3. Pràctiques passives o dins la llar	9
3.4. Pràctiques actives o fora de la llar	10
4. Jubilats sols, en parella i amb altres familiars	10
4.1. Característiques sociològiques	10
4.2. Mitjans de comunicació	11
4.3. Pràctiques passives o dins la llar	12
4.4. Pràctiques actives o fora de la llar	12
5. Conclusions	13

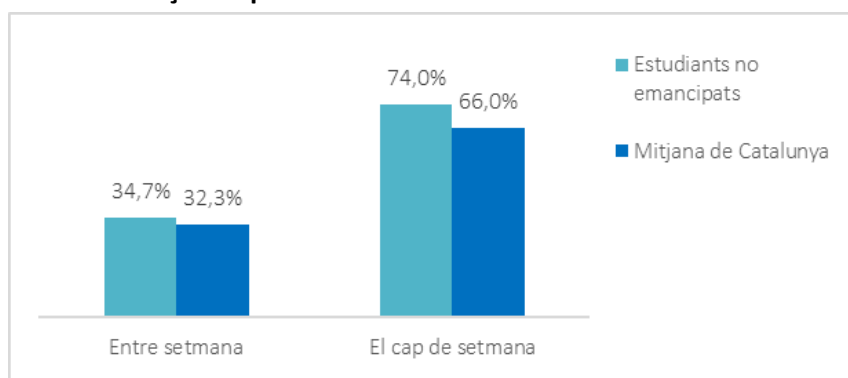
1. Estudiants no emancipats

1.1. Característiques sociològiques

Els estudiants no emancipats són majoritàriament homes estudiants (57,5%) entre 14 i 24 anys, encara que el 61% té menys de 20 anys i la majoria no conviu amb menors de 14 anys (69,6%). D'aquests, la gran majoria (81,7%) són nascuts a Catalunya i identifiquen el català com a llengua pròpia (53,8%). Es tracta d'un perfil amb un nivell d'estudis elevat, ja que la majoria (51,6%) té el batxillerat acabat i segueixen estudiant.

Per l'activitat escolar que realitzen, només el 34,7% afirma que té molt o força temps lliure entre setmana, un percentatge molt similar a la mitjana catalana (32,3%), però que puja fins al 74% quan es pregunta pel cap de setmana, que és força superior a la mitjana catalana (66,0%).

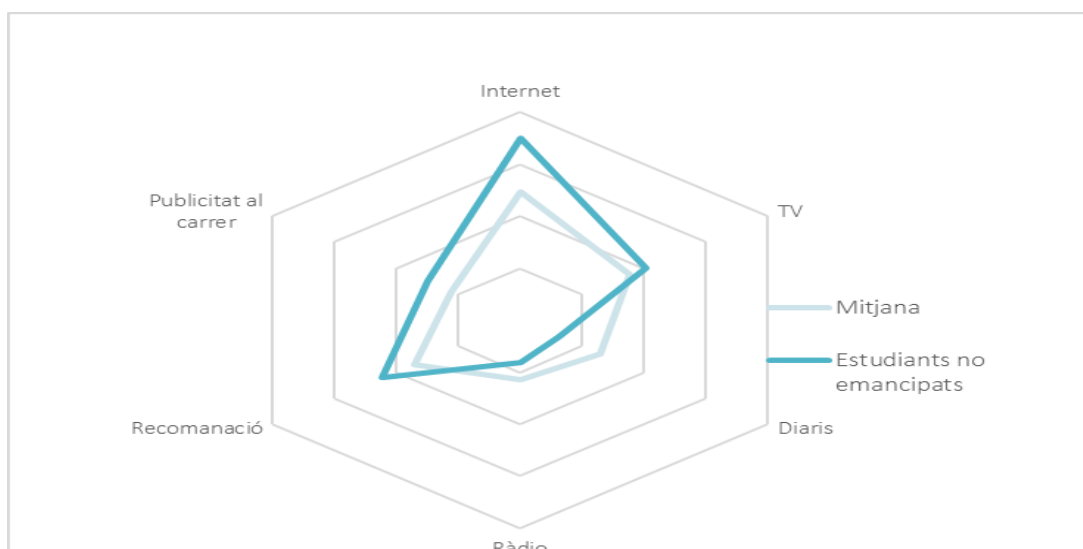
Gràfic 2. Tenen molt o força temps lliure

1.2. Mitjans de comunicació

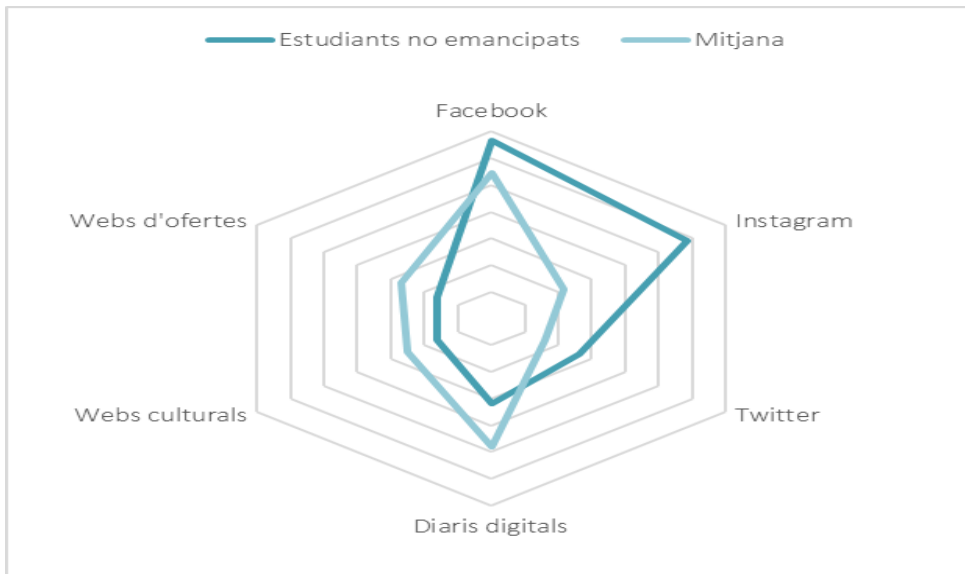
Malgrat les diferències en l'ús del temps lliure, les formes per les qual els catalans s'informen de les activitats culturals no varia en funció del tipus de família. Pràcticament tots es mantenen al voltant de la mitjana catalana i només es desvien en alguns casos, com per exemple a internet, suposem que degut a una qüestió més aviat generacional.

Gràfic 3. Manera a través de la qual s'accedeix a la informació cultural

Quan s'analitzen en profunditat les diferències en l'ús d'Internet, sí que es pot observar un fet: els estudiants no emancipats utilitzen més Instagram o Facebook per informar-se, mentre que la resta de perfils acostumen a mirar més pàgines web.

Gràfic 4. Ús d'Internet

Pel que fa als continguts, es pot dir que és un perfil que fa un ús més recreatiu que no pas informatiu dels mitjans de comunicació: tendeixen a llegir menys diaris de pagament (36%) que la mitjana (51%); a estar més d'una hora a Internet (85% enfront del 51% de mitjana); a escoltar menys temps la ràdio (45% menys de 30 minuts enfront del 22% de la mitjana); a mirar més programació d'entreteniment (44% enfront del 33% de mitjana) i de sèries (78% enfront del 56% de la mitjana), però menys d'informatius (50% enfront del 71% de la mitjana), i, en general, a consultar més revistes temàtiques i d'entreteniment que no pas informatives i documentals.

1.3. Pràctiques *passives* o dins la llar

Pel que fa al consum cultural dins de la llar dels estudiants no emancipats, aquell que no implica un desplaçament obligat, es destaca que són el grup que escolta més música (el 93% afirma que va escoltar música el dia abans, davant una mitjana del 77%) i que tenen una incidència més gran d'estils musicals com ara el hip-hop i l'electrònica, per damunt de la mitjana, encara que la favorita per a la majoria de perfils és el pop-rock, a molta distància de la resta. Pel que fa al consum audiovisual, tenen un consum més enfocat a Internet que no pas la resta de grups, però sense diferències significatives en els altres aspectes.

Quant a la lectura, observem que els estudiants no emancipats destaquen com els qui més llegeixen: un 75% pel 63% de mitjana, i tenen una predisposició més gran que la resta per la ciència-ficció (49%), per sobre de la mitjana (28%).

Finalment, es destaquen com a més grans consumidors de videojocs, tenen més *smarts TV*, consoles i ordinadors a casa, i, malgrat l'argument de la majoria de no tenir temps per consumir més cultura, el preu del consum d'aquest àmbit té una incidència més gran que en la resta que explica que no se'n consumeixi més.

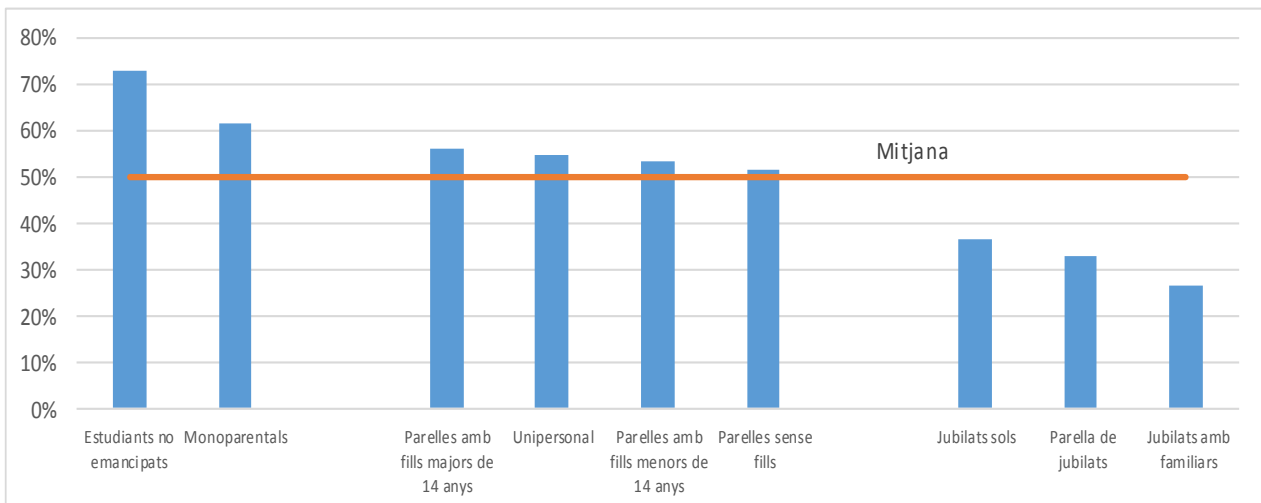
1.4. Pràctiques actives o fora de la llar

Els estudiants no emancipats són més consumidors de cinema que la resta de perfils, tot i que un nombre destacat, el 24%, només acostuma a anar-hi si aconseguix alguna oferta; de fet, de mitjana només ho fa el 14% dels catalans. Com que no tenen independència econòmica, són els qui miren més pel preu o els qui no consumeixen si és una activitat massa cara.

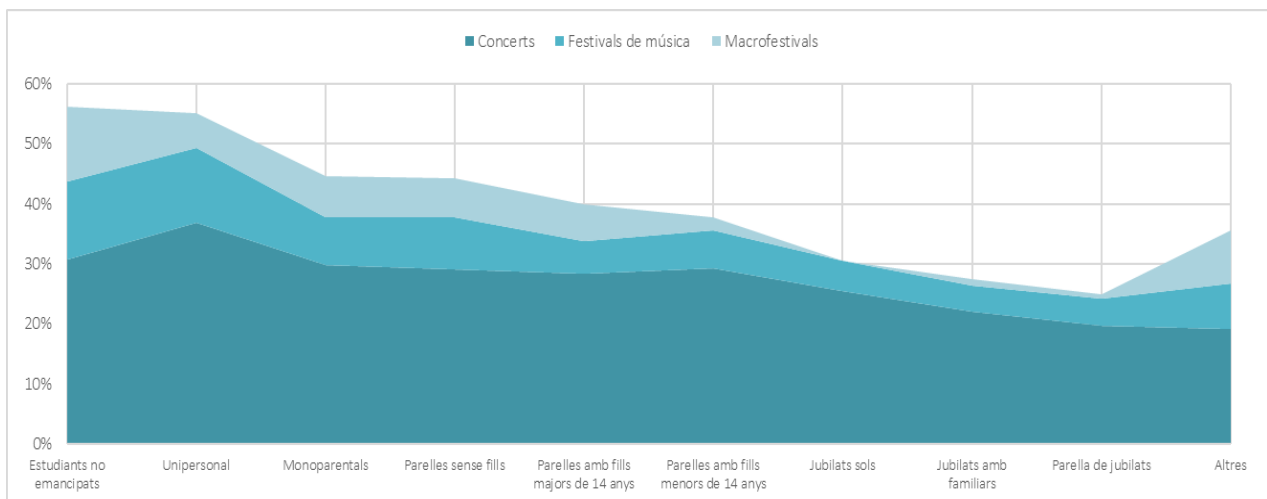
Amb relació al gustos del cinema, la situació dels estudiants no emancipats és similar a la de la majoria de Catalunya: molt diversa, sense diferències significatives. Això sí, són el grup més predisposat a fer aquest consum directament a través d'Internet.

L'assistència als concerts presenta diferències que depenen de dos factors: l'edat i haver de tenir cura dels fills. En aquest sentit, els estudiants no emancipats són els qui van més a concerts, sobretot a macrofestivals. Finalment, s'ha de destacar que és un dels grups que més va a la biblioteca, bàsicament per estudiar.

Gràfic 5. Persones que han anat al cinema en els darrers tres mesos

Gràfic 6. Persones que han anat com a mínim a un concert, un festival de música o un macrofestival el darrer any

2. Llars unipersonals i monoparentals

2.1. Característiques sociològiques

Viure sol equival a més responsabilitat dins de la llar, però encara se'n té més pel fet de viure sol i de tenir fills al seu càrrec. En aquest apartat s'analitzen les diferències entre els qui viuen sols o els qui viuen sols amb fills al seu càrrec sobre la mitjana.

Els qui viuen sols són majoritàriament homes (56,5%), mentre que els monoparentals són dones (56,5%). Tots dos perfils tenen entre 25 i 64 anys majoritàriament (el 51%-52% té entre 35 i 54 anys). D'aquests, la gran majoria (72,5%-78,5%) són nascuts a Catalunya i identifiquen el castellà com a llengua pròpia (51%-56,6%). Aquests perfils, a més, tenen estudis diversos, molt en consonància amb la mitjana de Catalunya.

Els fills dels monoparentals tenen menys temps entre setmana que la majoria i una mica més que la mitjana el cap setmana en l'activitat escolar; els unipersonals, en canvi, entre setmana en tenen una mica més que els monoparentals, però menys que la mitjana, i el cap de setmana lleugerament per sota de la mitjana.

2.2. Mitjans de comunicació

Pel que fa al consum de mitjans de comunicació, aquests dos grups no presenten diferències entre ells ni tampoc respecte a la mitjana de Catalunya. Algunes petites diferències que s'aprecien sobretot en el tipus de consum dels mitjans es deu a les diferències de gènere i no pas a les d'estructura familiar. L'única diferència destacable és el consum de programació infantil a la televisió: l'11% dels monoparentals afirma que opta per aquesta programació, mentre que només hi opta el 3% dels unipersonals i el 10% del conjunt de la mostra.

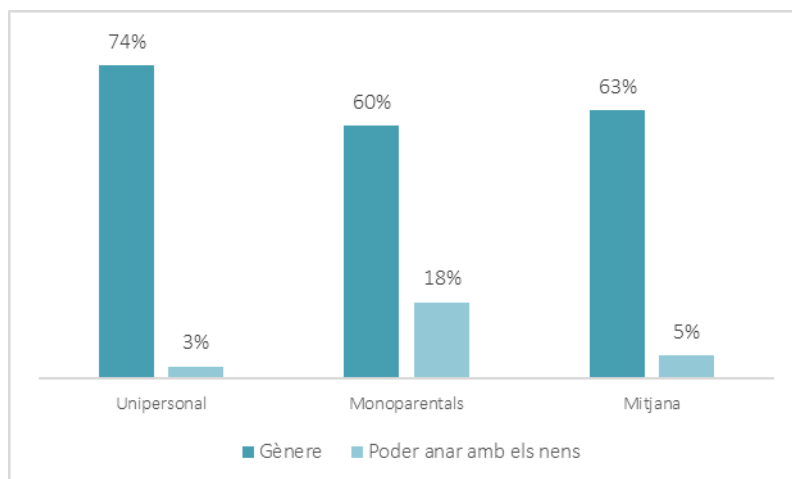
2.3. Pràctiques *passives* o dins la llar

Pel que fa al consum cultural considerat *passiu* entre els unipersonals i els monoparentals, es destaca que els primers són els qui més prefereixen la música pop-rock (81%), mentre que entre els segons només agrada al 63%. En el mateix sentit, també són un grup amb predisposició cap a la música clàssica (40%), davant el 27% de mitjana i el 24% dels monoparentals.

En l'apartat de consum de llibres, els qui viuen sols prefereixen la novel·la policíaca (40%), davant la romàntica (16%), mentre que els qui tenen fills tenen més diversificats els gustos i tenen una predisposició més gran a acceptar recomanacions d'amics i familiars (74%), davant el 60% de mitjana.

2.4. Pràctiques *actives* o fora de la llar

Quant a la relació a les practiques culturals fora de la llar, es destaca que la gran majoria de catalans va al cinema perquè els agraden les pel·lícules; malgrat això, la particularitat és que entre els monoparentals aquesta predisposició és lleugerament inferior, però la motivació de poder-hi anar amb els nens és més alta.

Gràfic 7. Per què va al cinema?

Pel que fa a la resta d'activitats, els qui viuen sense parella tenen una predisposició més gran a anar a concerts que la resta, i van una mica més a espectacles d'arts escèniques, mentre que els monoparentals acostumen també a intentar anar-hi amb els nens.

3. Parelles sense fills, amb fills menors de 14 anys i amb fills més grans de 14 anys

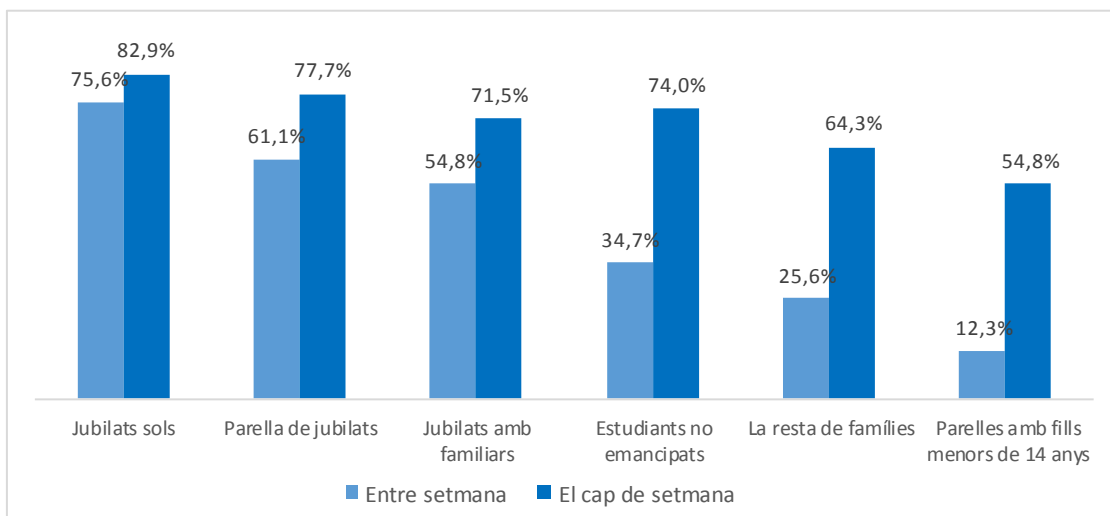
3.1. Característiques sociològiques

Viure en parella equival a compartir activitats i responsabilitats, però encara més quan es tenen fills, tant si són majors o menors de 14 anys. En aquesta part s'analitzen les diferències entre els qui viuen en parella sense fills, els qui viuen en parella amb fills menors de 14 anys i els qui viuen amb fills exclusivament majors d'aquesta edat.

La situació en tots els grups de parelles és força equilibrada entre homes i dones, però no en les edats: el 72% de les parelles sense fills té entre 25 i 54 anys, mentre que les que tenen fills menors de 14 anys estan concentrades en la franja de 35 a 54 anys (77%). En canvi, els qui tenen fills majors de 14 anys tenen un perfil de més edat: el 76% té entre 35 i 64 anys. En general, són nascuts a Catalunya i amb diversitat pel que fa a les llengües (pràcticament el 50% fa servir habitualment el català i l'altre 50% el castellà). Pel que fa als estudis, hi ha també molta diversitat, són perfils diferents dins del mateix grup.

Sobre el temps, destaca el fet que tenir fills fa que es tingui, en general, menys temps lliure, però tenir-ne de menys de 14 anys encara fa que se'n tingui menys.

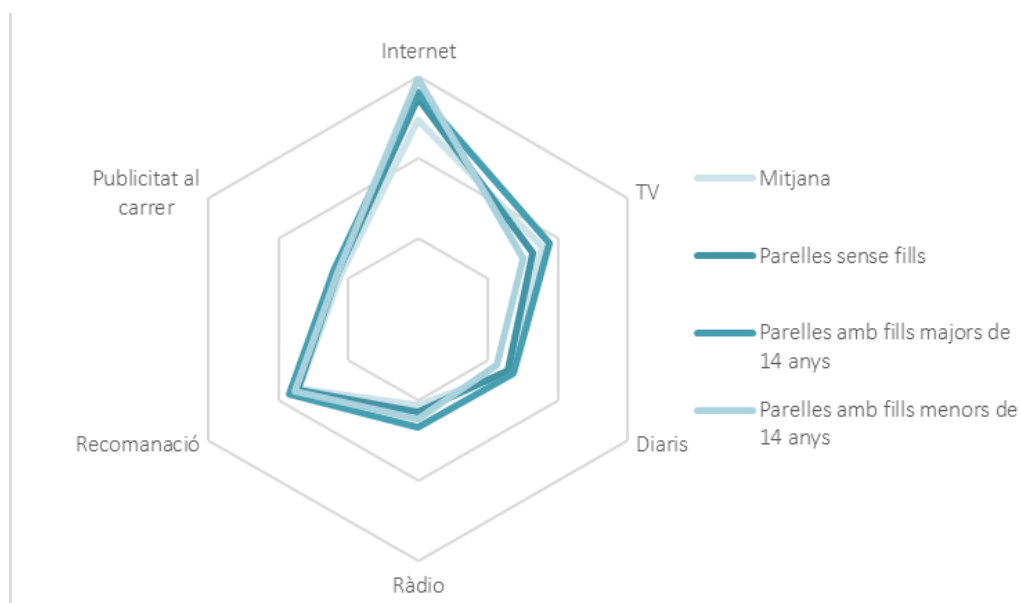
Per aquest motiu molts del qui tenen fills menors de 14 anys no fan més activitat cultural: o no tenen temps o tenen més responsabilitats familiars.

Gràfic 8. Tenen molt o força temps lliure

3.2. Mitjans de comunicació

En el consum de diaris, ràdio, revistes, televisió i Internet, les diferències no són significatives i estan en la mitjana general, i respecte a la resta de grups, l'estructura de convivència no condiciona el consum d'aquests mitjans.

Les úniques diferències destacables són el consum de programació infantil a la televisió, en què predominen les famílies amb menors de 14 anys, i el consum de ràdio, amb una incidència més alta entre les parelles en edat de treballar respecte a la resta, independentment de si tenen fills o no, sobretot pel fet que l'escolten en els trajectes en cotxe. Amb relació al temps de consum, i deixant de banda que els jubilats consumeixen més TV i els estudiants no emancipats més Internet (cosa que té a veure amb el factor generacional), destaca que les parelles sense fills són les que més ràdio consumeixen i les que més temps dediquen a aquesta activitat.

Gràfic 9. Manera a través de la qual s'accedeix a la informació cultural

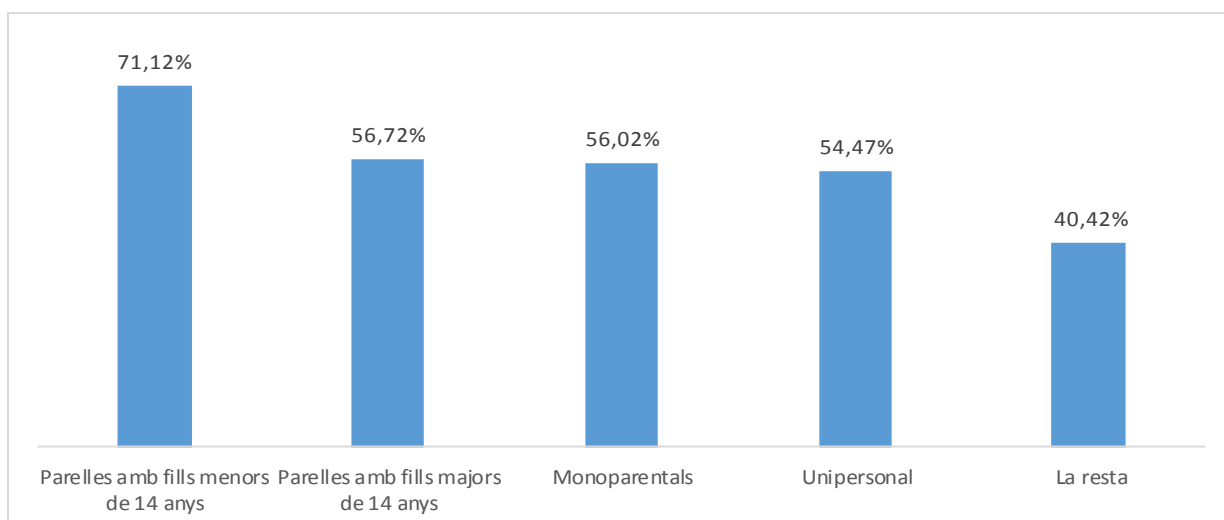
3.3. Pràctiques *passives* o dins la llar

Com ja hem explicat anteriorment, aquestes pràctiques són les que es porten a terme dins de la llar i les que no requereixen un desplaçament obligat per al consum cultural, i entre les quals destaquen la música, la lectura, el consum de continguts audiovisuals i els videojocs.

Quant al consum musical, les diferències són bàsicament atribuïbles a una qüestió d'edat. L'única diferència en el seu consum té a veure amb el temps disponible, que ahora està condicionat per l'estructura familiar. En aquest cas, trobem que les parelles amb fills menors de 14 anys són les qui més argumenten que tenen poc temps per escoltar música. Seguidament, les qui tenen menys temps per escoltar música són les parelles amb fills majors de 14 anys, les famílies monoparentals i les unipersonals. Per a la resta, no és un impediment destacat.

Pel que fa al consum de llibres, no hi ha diferències significatives; només s'ha d'assenyalar que les parelles amb fills menors de 14 anys tenen, evidentment, un consum de llibres infantils i juvenils més alt en relació amb la mitjana i més baix en ciència-ficció. La novel·la policíaca té un pes similar entre els qui tenen fills majors de 14 anys (42%) i els qui viuen sols, i es troba entre la mitjana per a la resta de parelles (33%).

Gràfic 10. Argumenten que no poden escoltar música per les responsabilitats familiars i per la manca de temps

Finalment, s'ha de destacar que hi ha diferències en l'estructura de la llar pel fet de tenir-hi uns elements culturals o un altres. Per exemple, la presència de joves majors de 14 anys fa augmentar les probabilitats que una família tingui un Smart TV, fet que disminueix en el grup dels jubilats. Això també passa amb el cinema domèstic, el reproductor de DVD i els ordinadors. Les consoles, en canvi, són indiferents a l'edat dels fills, mentre que la tauleta portàtil és més present si són menors de 14 anys.

3.4. Pràctiques *actives* o fora de la llar

Les pràctiques *actives* o fora de la llar són aquelles que requereixen un desplaçament obligat per al consum cultural. Entre aquestes pràctiques destaquen el cinema, els concerts, els espectacles d'arts escèniques, les visites a museus, monuments, exposicions o galeries d'art i l'assistència a biblioteques.

Entre aquestes activitats no hi ha diferències entre grups ni sobre la mitjana. Cal dir, però, que entre els elements que actuen favorablement a l'hora d'anar al cinema en les famílies amb fills menors de 14 anys és que puguin anar-hi amb els nens (53,64%), mentre que per a la resta només és un element important per al 5,5%. El gènere infantil i de dibuixos animats és un dels favorits entre les famílies amb fills menors de 14 anys, i dels que menys els agrada és el drama, en comparació amb la mitjana, alhora que tornen a ser els qui menys poden anar al cinema per manca de temps.

Amb relació als concerts, les parelles sense fills i les qui tenen fills majors de 14 anys tenen un consum similar a la mitjana; en canvi, entre els qui tenen fills menors de 14 anys, un element clau de foment de l'assistència que coincideix amb altres activitats culturals és que puguin assistir-hi amb els nens, ja que una gran majoria (el 67%) argumenta que no hi va per responsabilitats familiars i per manca de temps.

Quant als espectacles d'arts escèniques, es reproduïx la tendència general de totes les activitats culturals: sense gaires diferències depenent de l'estructura familiar, però amb un biaix significatiu per edat i amb una destacable manca de temps i una càrrega de responsabilitats per als qui tenen fills menors de 14 anys, que alhora valoren, com a factor encoratjador per a l'assistència a aquests espectacles, que estiguin destinats als nens: el 82,33% dels qui hi van i tenen fills menors de 14 anys hi ha anat l'últim any, com a mínim, un cop amb els fills.

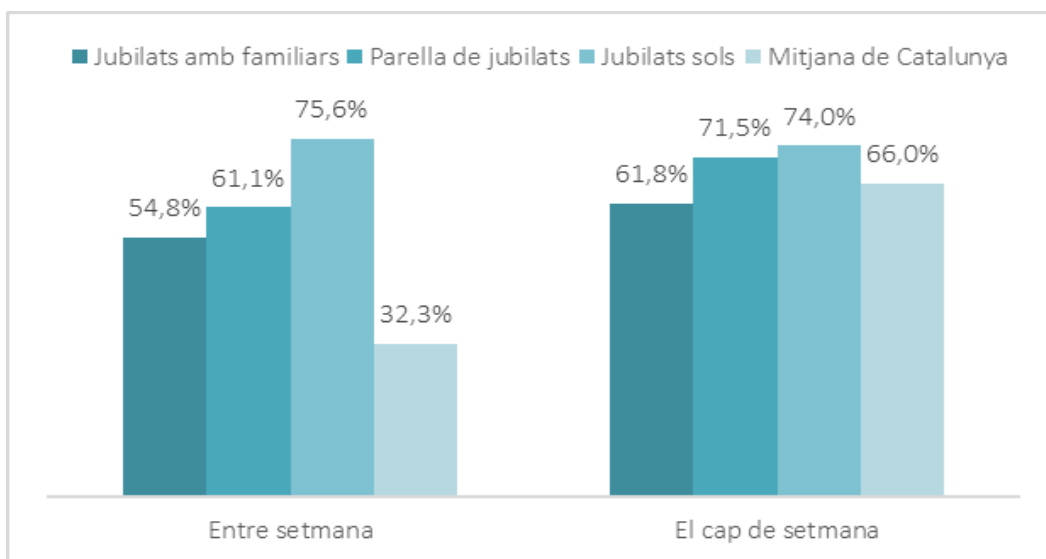
Per acabar, si analitzem la relació amb els equipaments municipals, veurem que les parelles amb menors de 14 anys són les qui acostumen a anar més a la biblioteca (59,1%), si tenim en compte que la mitjana catalana és del 46,1%. Al cinema del municipi, en canvi, les qui més hi van són les qui tenen fills majors de 14 anys (81,3%). Finalment, s'ha destacar que a les llibreries acostumen a anar-hi els qui tenen fills (monoparentals i parelles amb fills menors i majors de 14 anys), ja que el 70% dels enquestats afirma que hi va habitualment o de tant en tant.

4. Jubilats sols, en parella i amb altres familiars

4.1. Característiques sociològiques

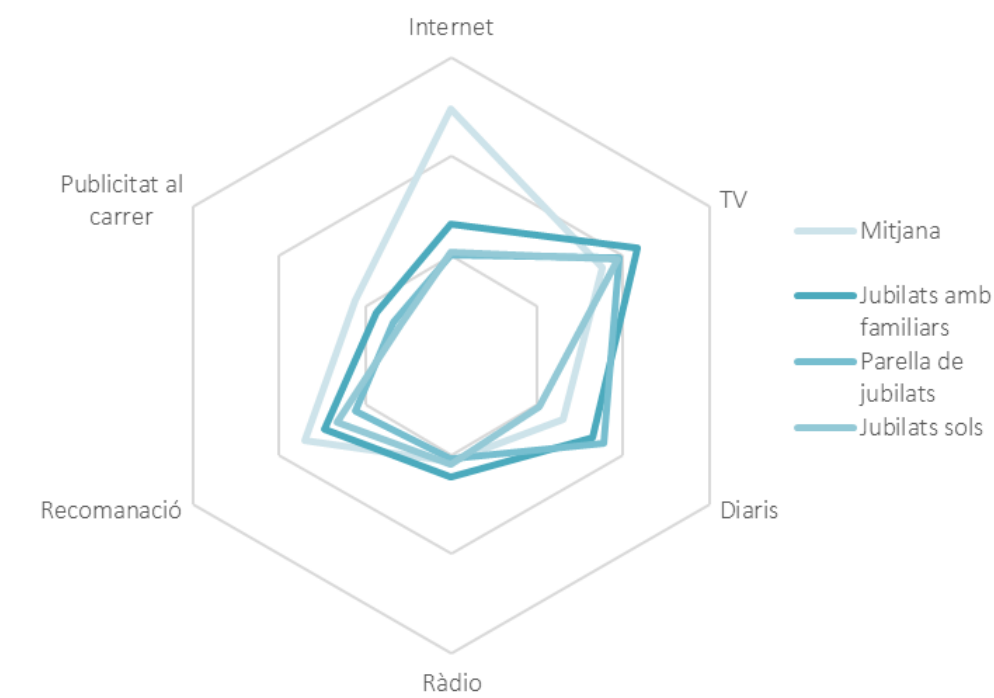
Els jubilats són majoritàriament dones, sobretot les qui viuen en parella (68,5%), de més de 55 anys. Aquests jubilats tenen un nivell d'estudis lleugerament més baix que la resta de perfils per un motiu generacional.

Els jubilats, en general, són els qui tenen més temps lliure, tant els caps de setmana com entre setmana; malgrat això, per problemes de salut, molts no poden fer totes les activitats culturals que voldrien.

Gràfic 11. Tenen molt o força temps lliure

4.2. Mitjans de comunicació

Pel que fa al consum de mitjans de comunicació, hi influeix més el factor de l'edat que no pas el de amb qui conviuen, però es pot afirmar que fan més ús dels mitjans de comunicació tradicionals que d'Internet en comparació amb la mitjana, i cal destacar que són els qui més hores dediquen a la TV.

Gràfic 12. Manera a través de la qual s'accedeix a la informació cultural

4.3. Pràctiques *passives* o dins la llar

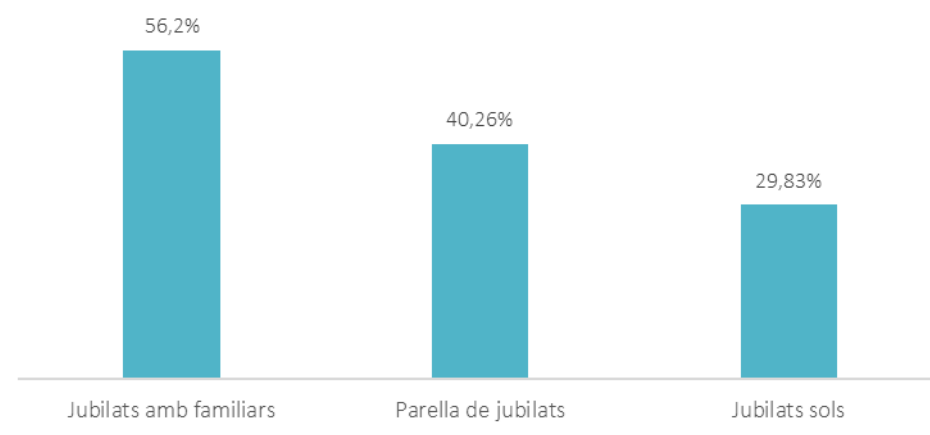
Amb relació al consum cultural *passiu*, els jubilats no destaquen especialment per escoltar música (encara que tenen una incidència més gran en el gènere clàssic), ja que a una part important no els interessa aquesta activitat (45% a les parelles de jubilats, 38% a jubilats sols i 31% a jubilats amb altres familiars), tenint en compte que la mitjana està en un 23%.

Pel que fa al consum de llibres, hi ha un factor destacable d'edat, sobretot entre els jubilats en general, que afirmen que llegeixen menys per problemes de visió. Però pel que fa al gènere, destaquen per una incidència més gran en biografies, tot i que no excessivament significativa.

El consum de videojocs depèn principalment de l'edat i no presenta gaires diferències si eliminem aquest component. Aquests perfils i els dels qui viuen sols són els que més argumenten que no els fan servir perquè no els interessen.

Sobre els elements culturals a la llar es pot dir que s'accentuen les diferències entre els diversos perfils de jubilats, sobretot en el fet de tenir ordinador a casa o no.

Gràfic 13. Persones que tenen ordinador a casa

4.4. Pràctiques *actives* o fora de la llar

Finalment, sobre les pràctiques actives o fora de la llar trobem que no hi ha gaires diferències en el fet d'anar a museus, monuments, exposicions o galeries d'art entre els diversos perfils de convivència, i tampoc amb els jubilats. Sí que es pot dir que acostumen a anar menys a les biblioteques, sobretot el jubilats amb familiars (35,1%), i que els qui hi van ho fan més per oci i per consultar informació. Per acabar, s'ha de destacar que al centre cívic del municipi predominen el jubilats que viuen sols a casa (45,9%), mentre que els qui viuen en parella hi van bastant menys (37%).

5. Conclusions

L'estructura de convivència de la llar no és un factor que condicioni gaire el consum cultural dels catalans de manera directa, tot i que sí que ho fa de manera indirecta. Hi ha característiques pròpies, com ara que els qui tenen fills menors de 14 anys tenen, en general, menys temps per a les activitats culturals, i que moltes d'aquestes activitats acaben girant a l'entorn dels nens; o, per exemple, que els qui viuen sols acostumen a tenir més disposició per fer activitats culturals que la resta, malgrat que les diferències no són gaire significatives.

Pel que fa a les diferents tipologies familiars dels jubilats, les diferències tampoc no són gaire determinants i únicament destacaríem una assistència més alta als centres cívics dels jubilats que viuen sols que la dels qui viuen acompanyats; ara bé, les limitacions i predisposicions per a la resta d'activitats culturals són similars, encara que destaca l'existència a la llar d'elements culturals diferents en funció de la persona o les persones amb qui visquin (tot i que això no vol dir que ells en siguin els usuaris).

Per a la resta de perfils, no es troben diferències destacables i, per tant, es pot concloure que l'edat és un factor clarament determinant, que l'estructura familiar condiona certs aspectes puntuals de l'activitat cultural, però en cap cas genera dinàmiques diferenciades entre estructures de convivència diferents. El fet de tenir més temps disponible segons les responsabilitats o la tipologia de família sembla que no genera més activitat cultural; segurament perquè, finalment, els altres col·lectius troben motius diferents del temps i de les càrregues familiars perquè no tenen més activitat cultural que la resta, com ara que no els interessa, que tenen problemes de mobilitat (en el cas dels jubilats) o que el preu és elevat (en el cas dels estudiants no emancipats).

Font: Estadística participació cultural a Catalunya 2016

Data de publicació: Gener 2018

Treball de camp: APLICA Investigació Social S.L.

Edita: Gabinet Tècnic

ISSN: 2385-3255

[Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0](#)
[No adaptada de Creative Commons](#)